

Mária Séciová

Hrad Muráň často menil pána. Gróf Tomáš Séci ho získal kúpou za 87207 uhorských zlatých. Gróf zomrel bezdetný. Hrad prevzal v roku 1618 jeho mladší brat barón Juraj Séci. Tento mal štyroch synov a päť dcér. Jednou z nich bola Mária. Po smrti rodičov Mária dedí muránske panstvo. Vo víre stavovských vojen sa majiteľka Muráňa stavia na stranu protestantských sedmohradských vojvodov. Ten, ktorý na rozkaz vládcu dobýjal opevnenie, zmocnil sa aj srdca jeho ochrankyne. Fraňo Vešelény, generál jazdeckých plukov obsadzuje hrad a sobášom s grófkou Máriou (3. augusta 1644 v Jelšave), stáva sa jej tretím manželom, po Štefanovi Betlenovi a Štefanovi Kunovi a zároveň veliteľom hradu Muráň. Kariéra muránskeho pána je hviezdna. Od roku 1655 hlavný župan Gemerskej župy, Pest - Pilskej a Šolt -župy,

kníža - palatín Uhorska a hlavný generál armády na Slovensku.

V závetri Muráňa, na krajinskom sneme svetlo sveta uzrie ďalšia sprisahanecká dohoda o odboji proti panovníkovi. V čele stojí palatín Vešelény. Jeho náhla smrť a odhalenie sprisahania je predzvesťou konca "zlatej doby hradu Muráň". V jesenných mesiacoch roku 1670 obsadzuje opevnenie maršal Karol Lotrinský a generál Sporck s 9 tisíc nemeckými vojakmi, plniac tak príkaz panovníka Leopolda I.

Mária pozbavená všetkých práv a majetku je začiatkom roku 1671 eskortovaná do Bratislavy. Zomiera opustená v roku 1679 vo Viedni.

Posledný odkaz Muránskej Venuše

Kto chcel v rušnom 17. storočí pevnou rukou na Gemeri vládnuť, toho čakala "hora" povinností. Medzi ne patrilo aj z času na čas urovnávať spory svojich poddaných. Tomuto sa nevyhla ani grófká Mária.

Podávam svedectvo o jej rozhodnutiach, tlmočiac obsah listiny vymedzujúcej chotáre niektorých našich horehronských obcí:

My, grófká Rimavská - Séciová Anna Mária, niekedy veľkomožného grófa Vešelényho Františka, toho mena Uhorskej krajiny palatína, za života jeho verná a spravodlivá pani, potreby jeho zastávajúca vdova.

Dávame na známosť každému, komukoľvek by prináležalo, že pre roztržky, neporiadky a mnohé zvady o hranice chotárov, ako aj pre mnohé prosby a žaloby šumiackych, pohorelských, helpianskych a závadských obyvateľov a našich poddaných, vyslali sme v roku 1668, dňa 4. októbra urodzených pánov Michala Pikula a Ondreja Kéryho, roku pána 1670, ôsmeho dňa mesiaca júla urodzených pánov Michala Čatu, kapitána Muránskeho zámku a Kačku Juraja, na tento čas správcu muránskeho pána úradníka, od ktorých všetkým vplyvom našim a našou mocou pôsobiac sme žiadali, aby žaloby a spory spomínaných našich poddaných vyriešili.

Páni tento poriadok ustanovili a postupovali takto:

Z Pohorelej idúc k Helpe, začali sme od Borsuka, toho mena vrchu, pod ním potom od Pálenice až ku Hronu, kde už prítomní boli obyvatelia mesta Jelšavy: Ján Hottmar, Ondrej Jonáš, Michal Boháč, Michal Bacúch, Revúcky Pavol, Proffant Ján, Baltazár Šoš, Michal Šturman a iní poctiví z vidieka ľudia, ktorí kopce hraničníky robili.

Od Hrona cez cestu na Brezinky sme prišli, kde bola jedna hrubá jedľa, na ktorej znamenia vyrúbané sú zanechané. Taktiež aj na bukoch zostali vyrúbané znaky.

Potom vedľa Brezinky Kubiškova Pálenica, alebo lúka je. Na tej lúke na hornej strane pri hore na okraji je malý brest, na ktorom je vyrezané písmeno M. Od tohto brestu ku kope kameňov priamo ku dolnému rohu stodoly, k jednému vysokému buku, na ktorom sú vyrúbané kríže. Tak na dve strany rozdelila tú Pálenicu alebo lúku bočná strana kríža. Čo je k Pohorelej naklonené, je pohorelské. Nižná strana potom ku Polomke je helpianska.

Medzitým, pretože Kubičko Urban mnoho úsilia a práce vynaložil, dokiaľ vyrovnal a očistil tú lúku, preto budú povinní Helpania Urbanovi Kubičkovi za prácu 40 zlatých zložiť a zaplatiť.

Od tej Pálenice sme išli na Kýčeru, toho mena vrch, ktorý Pohorelci Brestinky volajú. Tam sme našli pod jednou veľkou skalou hromadu kameňa, ale na tej skale bol na vrchu vyrytý a vyrúbaný kríž, ktorý častokrát pred nami spomínal Ján Hottman a ktorého popis statočným ľudom podal. Potom od kríža priamo na Ďurovu Javorinku sme prišli a z vrchu Javorinky, ktorej stráň sa k Helpe chýli, helpianska je. Stráň dolu do doliny je šumiacka. Potom stráň od vrchu Vasilov bok je majetkom Pohorelcov. Od Vasilova do Racovej doliny a odtiaľ hore dolinkami až na Štemberok. Od Štemberka do Krivého potoka je pohorelský chotár.

Ján Hottmar požiadal, aby hranice chotára medzi Helpou a Závadkou boli ponechané takto:

Od Hrona od Krivého Hlboký toho mena potok spadá, tam je zo skál kopec pri ceste. Ten hlboký potok delí chotár na dve strany až hore poza Belušov grúň na Temnú smrečinu. Od Hrona priamo na Hudákov vrch, na jednu jedľa na ktorej sú vyrúbané znaky, tade hore grúňom na Černákov chodník.

Takto konajúc pre horemenovaných našich poddaných chotáre ustanovujeme a rozkazujeme, že ak by sa niekto okolo dediny opovážil krivo (nespravodlivo) nové kopce stavať alebo znaky na stromoch vyrývať po chotároch, rušiac naše nariadenia a poriadky, aby taký človek 20 zlatými pokutovanými bol. Ak by ale vo všetkých dedinách a obciach to urobili, každý jeden hospodár dvadsať zlatých pokuty zloží. Túto pokutu stoličný perceptor (výberca daní) kasy stoličnej vezme.

Doklad pre lepšiu istotu a hodnovernosť tohto listu vlastným znakom, pečaťou našou potvrdzujem a zanechávam roku 1670, dňa 8. júla.

Roku 1669 bolo odhalené proticisárske sprisahanie uhorských magnátov. V jeho čele stál František Vešelény. Jeho predčasná smrť ho zachráni pred potupnou popravou. Cisár posielal Karola Lotrinského obsadiť hrad. Grófká Mária dva roky úspešne odráža útoky, potom sa dobrovoľne vzdá. Odvedená v okovách, opustená a zabudnutá v roku 1679 zomiera. Táto jej listina pravdepodobne jedna z posledných.

